

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Onze referentie
2018-00044193/SDIJK

Den Haag
24 januari 2019

Betreft

Reactie internetconsultatie wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021

Geachte heer Koolmees,

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om te reageren op de internetconsultatie inzake het wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding. Wij zijn positief over de gekozen richting van standaard conversie die ervoor gaat zorgen dat de levenslange afhankelijkheid tussen ex-partners ten aanzien van pensioen wordt verbroken. Wij stellen het op prijs dat wij als Verbond door uw ministerie betrokken zijn bij de voorbereiding van dit conceptwetsvoorstel. Via deze weg willen wij graag nog een aantal zorgpunten met u delen en u vragen enkele aanpassingen in overweging te nemen. In deze brief bespreken wij de hoofdlijnen en in de bijlage worden deze en aanvullende punten toegelicht aan de hand van de betreffende wetsartikelen.

Verdere vereenvoudiging van wetgeving

Verzekeraars staan achter het beleidsvoornemen van een standaard conversie. Standaard conversie betekent dat het aan de ex-partner toegekende ouderdomspensioen (en bijzonder partnerpensioen) automatisch wordt omgezet in een eigen ouderdomspensioen voor de ex-partner, tenzij partners bij de scheiding andere afspraken hebben gemaakt. Zij moeten deze afspraken wel tijdig melden bij de pensioenuitvoerder. Een conversie kan immers niet meer worden teruggedraaid. Het is van belang dat partners bij een scheiding nadenken over het te verdelen pensioen. Verzekeraars willen graag bijdragen aan ondersteuning van de keuze die partners moeten maken over hun pensioen. Eenvoud van wet- en regelgeving is daarbij in ieders belang.

Eenvoudige rekenregels

Eenvoudige rekenregels zijn in dit kader essentieel. Enerzijds om ervoor te zorgen dat de betrokkenen de impact goed begrijpen, anderzijds om een echtscheiding geautomatiseerd en efficiënt te kunnen verwerken. Punt van grote zorg is dat de rekenregels verre van eenvoudig lijken te worden, met een reëel risico voor de uitvoerbaarheid. Daarom verzoeken wij u een grondige uitvoeringstoets te doen ten aanzien van de rekenregels.

Alternatief voor verevening

Bij een standaard conversie wordt de (aan de verdelingsgerechtigde toebedeelde) waarde van het ouderdomspensioen en bijzonder partnerpensioen omgezet in een eigen recht op ouderdomspensioen voor de verdelingsgerechtigde. Partners zijn niet meer afhankelijk van elkaar. Mocht de verdelingsplichtige overlijden dan ontvangt de verdelingsgerechtigde dus geen uitkering uit hoofde van een bijzonder partnerpensioen. In deze internetconsultatie is de huidige verevening in combinatie met het bijzonder partnerpensioen opgenomen als afwijkingsmogelijkheid. Bij een verevening blijven ex-partners afhankelijk van elkaar. Besluit de vereveningsplichtige om het ouderdomspensioen uit te stellen of te vervroegen dan gaat het verevende ouderdomspensioen van de verdelingsgerechtigde respectievelijk later of eerder in. Omdat een ex-partner behoefte kan hebben aan inkomen als vervanging van de alimentatie bij een eventueel overlijden lijkt volgens de toelichting op het conceptwetsvoorstel verevening een noodzakelijke optie om hierin te kunnen voorzien. Ondanks het nadeel dat verevening met zich meebrengt, de ex-partner blijft afhankelijk van de ander.

Wij zijn van mening dat naar een alternatief moet worden gezocht dat het beste van de twee werelden in zich heeft en verevening overbodig maakt. Met andere woorden: partners niet meer afhankelijk zijn van elkaar én er toch kan worden voorzien in de behoefte van een bijzonder partnerpensioen. Wij gaan graag in overleg met uw ministerie over passende alternatieven.

Conversie is altijd de standaard

Wij constateren dat in een aantal situaties, zoals scheiding van tafel en bed, wordt teruggegrepen op de bestaande oplossing van verevening. Wij vragen ons af waarom een uitzondering wordt gemaakt voor deze gevallen. Bij deze scheidingen zou conversie ook de standaard kunnen zijn. Dan wordt zowel het ouderdomspensioen als het partnerpensioen verdeeld en zijn ex-partners niet meer afhankelijk van elkaar. Bovendien zal één methode bijdragen aan de beperking van de complexiteit en de vereenvoudiging van de regels rondom scheiding. Verevening zou naar onze mening alleen nog mogelijk moeten zijn in het kader van het overgangsrecht.

Ongehuwd samenwonenden mogen kiezen voor conversie

Dit conceptwetsvoorstel biedt samenwonenden niet het wettelijk recht om te kiezen voor verdeling van het ouderdomspensioen. In onze beleving een omissie. Zo zou bij de beëindiging van een langdurige samenwoning relatie behoefte kunnen zijn om het ouderdomspensioen te verdelen. Bijvoorbeeld als één van de partners minder is gaan werken in verband met de verzorging van kinderen en daardoor minder pensioen heeft opgebouwd. Graag zien wij dat ook samenwonenden bij beëindiging van hun relatie wettelijk de mogelijkheid krijgen om ouderdomspensioen te verdelen en dit door de pensioenuitvoerder te laten uitvoeren. De verdeling kan niet automatisch plaatsvinden omdat pensioenuitvoerders niet bekend zijn met de start en het einde van de samenwoning relatie. Ex-partners zullen dit zelf moeten melden bij de pensioenuitvoerder. Daarom zou het pensioen van samenwonende partners alleen verdeeld moeten als zij hier gezamenlijk bewust voor kiezen bij aanvang van samenlevingsovereenkomst dan wel het einde van de samenwoning relatie.

Eén wet in plaats van twee wetten

Meer vereenvoudiging zou verder kunnen worden bereikt door de gevolgen van scheiding in één wet op te nemen. Nu is scheiding geregeld in twee wetten; het ouderdomspensioen in de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding en het partnerpensioen in de Pensioenwet. In echtscheidingsconvenanten wordt regelmatig alleen verwezen naar de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding en het al dan niet van toepassing zijn van deze wet. Dan is bekend wat is afgesproken over het ouderdomspensioen. Specifieke afspraken over het partnerpensioen zijn dan misschien wel gewenst, maar niet door partijen vastgelegd. Op grond van de Pensioenwet wordt het bijzonder partnerpensioen toegekend aan de ex-partner. Pensioenuitvoerders geven hier

uitvoering aan; het bijzonder partnerpensioen wordt aan de ex-partner toegekend. Vervolgens blijkt vaak dat partijen zowel het ouderdomspensioen als het partnerpensioen niet wilden verdelen. Partijen moeten dan alsnog afspraken vastleggen over het partnerpensioen en dat is voor hen veelal erg vervelend. Zij dachten immers deze fase afgerond te hebben. Deze wetswijziging zou daarom heel goed gebruikt kunnen worden om de regels van scheiding voor pensioen in één wet op te nemen. Een belangrijke verbetering die eenvoudig kan worden meegenomen in deze voorgenomen modernisering van de regels bij scheiding. Wij roepen u op deze wetswijziging te gebruiken om de regels van scheiding in één wet op te nemen.

Meer aandacht voor de gevolgen van scheiding voor pensioen is een voorwaarde

Uit de evaluatie is gebleken dat de huidige wet niet alleen onvoldoende bekend is bij mensen die met een scheiding te maken krijgen, ook scheidingsprofessionals blijken helaas niet genoeg kennis te hebben op dit vlak. Pensioen wordt nu vaak gezien als sluitstuk bij een scheiding of zelfs helemaal vergeten, terwijl pensioen een grote financiële waarde heeft. De gevolgen van de huidige wet zijn anders dan bij dit wetsvoorstel. Hebben mensen geen afspraken over pensioen gemaakt, dan vindt op grond van de wet standaard een conversie plaats die moet worden uitgevoerd door de pensioenuitvoerder. De conversie is dan definitief en kan niet meer worden teruggedraaid.

Afwijkende afspraken moeten dus bij de scheiding worden gemaakt én tijdig worden gemeld aan de pensioenuitvoerder. Het is daarom belangrijk dat bewust een keuze over pensioen wordt gemaakt. Pensioenuitvoerders zijn graag bereid bij te dragen aan communicatie over de gevolgen van scheiding voor pensioen, maar vinden het van groot belang dat mensen bij het bespreken van de scheidingsvoorwaarden al voldoende aandacht hebben voor hun pensioen. Op het moment dat de pensioenuitvoerder bekend wordt met de scheiding is het immers te laat. Pensioenuitvoerders verwachten dan ook dat het aantal klachten in verband met de verdeling van pensioen sterk zal toenemen. Om te voorkomen dat mensen geconfronteerd worden met onbedoelde gevolgen van niet handelen is goede communicatie vanuit de overheid én door scheidingsprofessionals essentieel. Nog beter is als mensen verplicht worden om bij de scheiding afspraken te maken over de verdeling van het pensioen, een (verplicht) pensioenplan. De scheiding kan dan alleen worden afgerond als afspraken over pensioen zijn gemaakt. Wij denken graag mee over de vormgeving van zo'n pensioenplan.

Voldoende tijd voor implementatie

Zoals eerder aangegeven pleiten wij voor eenvoudige regels die geautomatiseerd en efficiënt kunnen worden uitgevoerd. Te allen tijde moet worden voorkomen dat uitvoeringskosten onevenredig hoog worden. De voorgestelde wijzigingen hebben een forse impact op de uitvoeringspraktijk en vergen de nodige aanpassingen. Daarom is het van belang dat wij - nadat alle wet- en regelgeving definitief bekend is - voldoende tijd krijgen om de wijzigingen te implementeren en onze processen aan te passen.

Ten slotte

Indien er vragen zijn naar aanleiding van onze reactie, dan zijn wij graag bereid tot nader overleg.

Met vriendelijke groet,

drs. H.J. Herbert
directeur

Bijlage reactie internetconsultatie wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2021

Artikel 3 Pensioenverdeling

Verdelingsgrens ook hanteren voor bijzonder partnerpensioen

Wij begrijpen de keuze voor de verlaging van de verdelingsgrens in het kader van de inmiddels geïntroduceerde Wet waardeoverdracht klein pensioen. Als het ouderdomspensioen lager is dan de verdelingsgrens (€ 484,09 in 2019) wordt het ouderdomspensioen niet verdeeld, ongeacht of standaard wordt geconverteerd, gekozen wordt voor verevening of wordt afgezien van verdeling van ouderdomspensioen. Het gehele ouderdomspensioen blijft dan van de verdelingsplichtige. Wij zijn van mening dat in dat geval ook het bijzonder partnerpensioen niet moet worden verdeeld. Dit 'bijzonder partnerpensioen' blijft dan beschikbaar voor een volgende partner of kan op de pensioendatum worden omgezet in een extra ouderdomspensioen voor de verdelingsplichtige. Omdat ongehuwd samenwonenden geen wettelijk recht hebben op verdeling van het ouderdomspensioen, zou voor hen kunnen worden uitgegaan van een fictie. Is het opgebouwde ouderdomspensioen lager dan de verdelingsgrens (€ 484,09) dan wordt het partnerpensioen niet verdeeld. Op deze wijze worden ongehuwd samenwonenden voor de verdeling van het partnerpensioen niet anders behandeld dan gehuwden en geregistreerden. Ook hier geldt, wordt het partnerpensioen niet verdeeld dan blijft het beschikbaar voor een volgende partner of kan worden omgezet in een hoger ouderdomspensioen voor de deelnemer. Op deze wijze wordt voorkomen dat er veel kleine bijzondere partnerpensioenen ontstaan.

Artikel 4 Conversie

Termijnen uniformeren

In het wetsvoorstel worden verschillende termijnen genoemd. Twee maanden voor een conversie van een pensioen dat al is ingegaan, zes maanden voor conversie van pensioen dat nog niet is ingegaan en één jaar voor pensioenen die worden verevend op grond van artikel 5. Omwille van eenvoud stellen wij voor om in alle gevallen uit te gaan van een termijn van zes maanden. Voor de pensioenen die al zijn ingegaan moet nog nader worden gekeken naar de communicatie en de verwerking van de conversie in relatie tot de situatie dat de verdelingsplichtige reeds pensioenuitkeringen ontvangt.

Conversie na pensioeningang en vrijval partnerpensioen: aanpassing fiscale wetgeving

In de huidige situatie is het gehele opgebouwde partnerpensioen bestemd voor de ex-partner en wordt dit als bijzonder partnerpensioen betrokken in de conversie. Door de nieuwe wijze van bepaling van het bijzonder partnerpensioen blijft bij een conversie een deel van het opgebouwde partnerpensioen beschikbaar voor een andere partner of kan gebruikt worden voor een hoger ouderdomspensioen. Het laatste moet op grond van fiscale wetgeving uiterlijk plaatsvinden op de pensioendatum. Gevolg is dat bij een conversie nadat het pensioen is ingegaan het niet verdeelde partnerpensioen niet meer kan worden omgezet in een hoger ouderdomspensioen voor de verdelingsplichtige, maar zou het vervallen aan de pensioenuitvoerder. Dit is ongewenst en kan niet de bedoeling zijn. Het betreffende partnerpensioen zou in dit geval automatisch moeten worden omgezet in een ouderdomspensioen voor de verdelingsplichtige. Aanpassing van fiscale wetgeving is dan ook op zijn plaats.

Conversie na pensioeningang: uitdagingen bij een direct ingegaan pensioen

Wij zien bij conversie van een direct ingegaan pensioen dat is aangekocht met een kapitaal dat beschikbaar is gekomen uit een premie- of kapitaalovereenkomst een aantal uitdagingen. Ook in

relatie tot de reeds gemaakte keuze van de verdelingsplichtige voor een vaste dan wel variabele uitkering. Wij gaan graag in gesprek om hiervoor passende oplossingen te vinden.

Artikel 7 Afwijkende afspraken

Instemmingsrecht pensioenuitvoerder

In het conceptwetsvoorstel hebben pensioenuitvoerders een instemmingsrecht indien bij een conversie de ex-partner meer krijgt toebedeeld dan in een standaardverdeling, omdat sprake is van wijziging van een risico. Bij invoering van de huidige wet al een reden voor pensioenuitvoerders om gebruik te maken van het instemmingsrecht. Een andere reden om al dan niet gebruik te maken van het instemmingsrecht waren de administratieve kosten. Dit komt niet terug in het conceptwetsvoorstel, terwijl uitzonderlijke afwijkingen van de standaard wel hogere uitvoeringskosten met zich meebrengen. Wij zouden graag zien dat pensioenuitvoerders de mogelijkheid krijgen om in die gevallen instemming te weigeren. Met inachtneming van de bedoeling van de wetgever dat de pensioenuitvoerder van deze bevoegdheid een redelijk gebruik maakt.

Artikel 8 Directeur-grotoaandeelhouder

Geen toegang tot de Basisregistratie Personen

Het pensioen van de directeur-grotoaandeelhouder (DGA) is geen pensioen in de zin van de Pensioenwet, maar valt wel onder het onderhavige wetsvoorstel. Het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen wordt bij scheiding verdeeld volgens de regels van het wetsvoorstel. Omdat het geen pensioen is in de zin van de Pensioenwet is in deze bepaling opgenomen dat het tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen moet worden verdeeld.

Voor de DGA zou dus ook een standaard conversie moeten plaatsvinden. Pensioenuitvoerders ontvangen echter voor DGA's geen melding van de scheiding via de Basisregistratie Personen (BRP), omdat het de door de DGA opgebouwde pensioen veelal geen pensioen is in de zin van de Pensioenwet, een voorwaarde om meldingen te ontvangen uit het BRP. De conversie zoals bedoeld in artikel 4 kan alleen worden uitgevoerd als pensioenuitvoerders voor deze groep toegang tot het BRP krijgen.

Afwijkende verdeling partnerpensioen

Voor DGA's is een afwijkende verdeling van het partnerpensioen opgenomen. Niet de helft, maar het volledig tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen wordt toebedeeld aan de ex-partner. Niet duidelijk is waarom het partnerpensioen bij een scheiding van een DGA anders verdeeld moet worden. Omwille van eenvoud stellen wij voor geen onderscheid te maken ten aanzien van de verdeling van het partnerpensioen. Ook in het geval van een DGA zou moeten worden uitgegaan van de helft van het tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen.

Memorie van toelichting

Rekenregels premiereregelingen

De verdeling bij premiereregelingen zou, overeenkomstig het advies van het AG, moeten plaatsvinden op basis van een berekening van het actuele spaarsaldo verminderd met de participaties bij aanvang van het huwelijk tegen de actuele koers. Dat is een mooi streven, echter helaas in veel gevallen niet uitvoerbaar. De participaties bij aanvang van het huwelijk zijn namelijk niet altijd beschikbaar. Dat kan bijvoorbeeld veroorzaakt zijn door de systematiek van life cycle beleggen (naarmate de pensioendatum nadert steeds minder risicovol belegd), overgang naar andere administratiesystemen en misschien wel de voornaamste reden dat het aantal participaties eenvoudigweg niet altijd wordt vastgelegd. Eenvoud is naar onze overtuiging een noodzakelijke voorwaarde voor het slagen van de standaard conversie. De voorgestelde berekeningsmethodiek is onnodig complex en niet geschikt om een echtscheiding geautomatiseerd en efficiënt te verwerken. Wij gaan daarom graag in gesprek om te komen tot een eenvoudige en begrijpelijke berekeningsmethodiek die door pensioenuitvoerders goed kan worden uitgevoerd.

Sekseneutrale tarieven bij conversie

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat gebruik moet worden gemaakt van sekseneutrale tarieven in tegenstelling tot de huidige praktijk waarbij sprake is van sekseafhankelijke tarieven. De keuze voor sekseneutrale tarieven wordt verklaard door te verwijzen naar elke andere vorm van herberekening genoemd in de Pensioenwet. Het AG gaat in zijn advies echter uit van sekseafhankelijke tarieven. In die zin lijkt de keuze van SZW verder niet te zijn onderbouwd en doet het geen recht aan de praktijk dat verzekeraars bij uitkeringsovereenkomsten sekse- en leeftijdsafhankelijke tarieven hanteren. Graag overleggen wij met u over een passende oplossing.

Pensioenwet

Artikel 57 Behoud aanspraak in geval van scheiding

Ongehuwd samenwonenden moeten kiezen voor een bijzonder partnerpensioen

Zoals eerder aangegeven zijn wij van mening dat ongehuwd samenwonenden wettelijk de mogelijkheid moeten krijgen om te kiezen voor conversie. Ongehuwd samenwonenden hebben volgens dit wetsvoorstel recht op een bijzonder partnerpensioen, zonder dat zij daar expliciet voor hebben gekozen. Wij zijn van mening dat zij daarvoor zouden moeten kiezen in de samenlevingsovereenkomst of bij het einde van de samenwoonrelatie in plaats van de toekenning die nu van rechtswege plaatsvindt.

Indienen verzoek

Daarbij komt dat pensioenuitvoerders niet in de Basisregistratie Personen (BRP) kunnen nagaan wanneer de samenwoonrelatie is aangevangen dan wel is beëindigd. Daarom is het van belang dat ex-partners in dat geval een verzoek indienen bij de pensioenuitvoerder. Op deze wijze kunnen zij bekend maken wanneer de samenwoonrelatie is gestart én beëindigd. In dit conceptwetsvoorstel is nog geen termijn opgenomen waarbinnen het verzoek moet worden ingediend. Wij stellen voor dat wordt aangesloten bij de reactietermijn van zes maanden die is opgenomen in artikel 4 van het conceptwetsvoorstel.

Artikel 61 Keuzerecht hoger of eerder ingaand ouderdompensioen

Bijbetalingsverplichting werkgever

De wijziging van artikel 61 maakt het voor de ex-partner mogelijk om het geconverteerde ouderdompensioen over te laten dragen naar een eigen pensioenregeling. Deze waardeoverdracht zou kunnen leiden tot een bijbetalingsverplichting voor de werkgever van de verdelingsplichtige. In onze beleving een ongewenst gevolg van deze waardeoverdracht waar we graag over in gesprek gaan.

Artikel 61a Keuzerecht uitruil bijzonder partnerpensioen

Keuzerecht weegt niet op tegen hoge uitvoeringskosten

De uitruil van een klein bijzonder partnerpensioen in ouderdompensioen lijkt op het eerste gezicht een welkome uitbreiding van de keuzemogelijkheden, maar zal in de praktijk tot hoge uitvoeringskosten kosten leiden. Ook een verdelingsgerechtigde met een klein bijzonder partnerpensioen van bijvoorbeeld 25 euro per jaar krijgt het recht op deze uitruil wat voor een 30-jarige een ouderdompensioen oplevert van zo'n 10 euro per jaar. Dit leidt tot veel kleine ouderdompensioenen die in de meeste gevallen ver onder de afkoopgrens zullen liggen. In de toelichting op het wetsvoorstel wordt niet aangegeven dat dit keuzerecht daadwerkelijk voorziet in een behoefte. Een mogelijk voordeel weegt niet op tegen het nadeel van de hoge kosten die dit met zich meebrengt. Om ervoor te zorgen dat pensioenuitvoerders niet met onevenredig hoge uitvoeringskosten worden geconfronteerd, stellen wij voor deze uitruil alleen mogelijk te maken als

deze in de pensioenregeling is opgenomen en het voorgestelde artikel 68 overeenkomstig aan te passen.

Memorie van Toelichting

Pensioenregister

In de memorie van toelichting wordt aangekondigd dat het Pensioenregister zodanig zal worden uitgebreid dat de verdelingsplichtige altijd inzicht krijgt in de hoogte van zijn of haar pensioen rekening houdend met de scheiding. Voor gescheiden (gewezen) deelnemers een belangrijke uitbreiding die veel beter beeld geeft van de hoogte van het te ontvangen ouderdomspensioen. Ook de verdelingsgerechtigde zou inzicht moeten krijgen in het aan hem of haar toebedeelde pensioen. Voor geconverteerde ouderdomspensioenen verwachten wij dat dit op termijn mogelijk is, omdat het pensioen daadwerkelijk van de verdelingsgerechtigde is. Voor verevende ouderdomspensioenen ligt dit anders. Een verevend pensioen is nog steeds het ouderdomspensioen van de verdelingsplichtige. De verdelingsgerechtigde heeft slechts een recht op uitbetaling van een deel van het ouderdomspensioen van de ander en daarmee geen pensioenaanspraak of polis. Het gehele ouderdomspensioen blijft immers van de verdelingsplichtige. We zullen dus als sector eerst goede afspraken moeten maken hoe we de informatievoorziening voor deze groep kunnen inrichten, voordat er een wettelijke verplichting ontstaat om iets te implementeren dat misschien niet mogelijk is. Wij denken daarin graag mee.